

SAATE

Lähettiläjä: Puheenjohtajisto

Vastaanottaja: Valmistelukunta

Asia: Ehdotus perustuslaillisen sopimuksen 1–16 artiklaksi

Valmistelukunnan jäsenille toimitetaan liitteessä 1 puheenjohtajiston ehdotus perustuslaillisen sopimuksen 1–16 artiklaksi (I, II ja III osasto) ja liitteessä 2 artikloihin liittyvät selitykset.

Artiklat noudattelevat pääosin perustuslaillisen sopimuksen rakennetta esittelevässä asiakirjassa CONV 369/02 olevaa kuvausta. Numerointia on hieman muutettu valmistelukunnan keskustelujen pohjalta. Artiklaluonnoksissa on otettu huomioon oikeushenkilöllisyyttä, perusoikeuskirjaa, talouden hallintoa, täydentävää toimivaltaa, toissijaisuutta ja ulkoista toimintaa käsittelevien työryhmien raportit sekä työryhmien suositusten pohjalta täysistunnossa aikaansaadut yleislinjaukset.

**SOPIMUS EUROOPAN PERUSTUSLAISTA
EHDOTUS ARTIKLOJEN TEKSTIKSI**

I OSASTO: Unionin määrittely ja tavoitteet

1 artikla: Unionin perustaminen

1. Tällä perustuslailla, joka ilmentää Euroopan kansojen ja valtioiden tahtoa rakentaa yhteistä tulevaisuuttaan, perustetaan unioni [jota kutsutaan...], jossa jäsenvaltioiden politiikat sovitetaan yhteen ja joka käyttää liittovaltion tavoin tiettyjä yhteisiä toimivaltuuksia.
2. Unioni kunnioittaa jäsenvaltioidensa kansallista identiteettiä.
3. Unioniin voivat liittyä kaikki Euroopan valtiot, joiden kansoilla on samat arvot ja jotka kunnioittavat näitä arvoja ja sitoutuvat edistämään niitä yhdessä.

2 artikla: Unionin arvot

Unionin perustana ovat jäsenvaltioille yhteiset arvot, ihmisarvon kunnioittaminen, vapaus, kansanvalta, oikeusvaltio ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen. Unionin pyrkimyksenä on yhteiskunta, jossa vallitsee rauha sekä suvaitsevaisuus, oikeudenmukaisuus ja yhteisvastuu.

3 artikla: Unionin tavoitteet

1. Unionin päämääränä on edistää rauhaa, omia arvojaan ja kansojensa hyvinvointia.
2. Unioni pitää tavoitteenaan kestävän kehityksen Eurooppaa, jonka perustana ovat tasapainoinen talouskasvu ja yhteiskunnallinen oikeudenmukaisuus, jolla on vapaat sisämarkkinat ja talous- ja rahaliitto ja joka pyrkii täystyöllisyyteen sekä saavuttamaan hyvän kilpailukyvyn ja korkean elintason. Se edistää taloudellista ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta,

naisten ja miesten tasa-arvoa, ympäristönsuojelua ja sosiaalista suojelua sekä tieteellistä ja teknistä kehitystä, johon kuuluu myös avaruustutkimus. Se edistää sukupolvien ja valtioiden välistä yhteisvastuuta ja kaikkien yhtäläisiä mahdollisuuksia.

3. Unioni muodostaa vapauteen, turvallisuuteen ja oikeudenmukaisuuteen perustuvan alueen, jossa sen yhteisiä arvoja kehitetään ja sen kulttuurien rikkautta ja monimuotoisuutta pidetään arvossa.
4. Puolustaessaan Euroopan riippumattomuutta ja etuja unioni pyrkii edistämään arvojaan maailmanlaajuisesti. Se edistää osaltaan maapallon kestävä kehitystä, kansojen välistä yhteisvastuuta ja keskinäistä kunnioitusta, köyhyyden poistamista ja lasten oikeuksien suojelua, kansainvälisten hyväksytyjen oikeudellisten sitoumusten tarkkaa noudattamista sekä valtioiden välistä rauhaa.
5. Näihin tavoitteisiin pyritään asianmukaisin keinoin sen mukaan, miten laaja toimivalta unionille tällä perustuslailla annetaan.

4 artikla: Oikeushenkilöllisyys

Unioni on oikeushenkilö.

II OSASTO: Perusoikeudet ja unionin kansalaisuus

5 artikla: Perusoikeudet

1. Perusoikeuskirja on perustuslain erottamaton osa. Perusoikeuskirja on perustuslain [toisessa osassa] / perustuslakiin [liitetyssä pöytäkirjassa].¹
2. Unioni voi liittyä ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehtyyn yleissopimukseen. Mainittuun yleissopimukseen liittyminen ei vaikuta tässä perustuslaissa määriteltyyn unionin toimivaltaan.

¹ [Jos valmistelukunta niin päättää, perusoikeuskirjan teksti kokonaisuudessaan mukaan lukien kaikki ne muutokset, jotka työryhmä 2 on esittänyt loppuraportissaan (CONV 354/02), esitetään perustuslain toisessa osassa / Euroopan unionin perusoikeuskirjaa koskevassa pöytäkirjassa.]

3. Perusoikeudet, jotka taataan ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyssä yleissopimuksessa ja jotka ilmenevät jäsenvaltioiden yhteisestä valtiosääntöperinteestä, kuuluvat yleisinä periaatteina unionin oikeuteen.

6 artikla: Kansalaisuuteen perustuvan syrjinnän kieltäminen

Kaikki kansalaisuuteen perustuva syrjintä on kiellettyä tämän perustuslain soveltamisalalla, sanotun kuitenkin rajoittamatta tämän perustuslain erityismääräysten soveltamista.

7 artikla: Unionin kansalaisuus

1. Jokainen jäsenvaltion kansalainen on unionin kansalainen. Unionin kansalaisuus täydentää, mutta ei korvaa jäsenvaltion kansalaisuutta. Kaikki unionin kansalaiset ovat yhdenvertaisia lain edessä.
2. Unionin kansalaisella on tässä perustuslaissa vahvistetut oikeudet ja velvollisuudet. Hänellä on:
 - oikeus liikkua ja oleskella vapaasti jäsenvaltioiden alueella;
 - äänioikeus ja vaalikelpoisuus Euroopan parlamentin vaaleissa ja sen jäsenvaltion kunnallisvaaleissa, jossa hän asuu, samoin edellytyksin kuin kyseisen valtion kansalaisilla;
 - oikeus saada suojelua diplomaatti- ja konsuliviranomaisilta kolmannen maan alueella, jossa jäsenvaltiolla, jonka kansalainen hän on, ei ole edustusta, samoin edellytyksin kuin kyseisen valtion kansalaisilla;
 - oikeus vedota Euroopan parlamenttiin ja kääntyä unionin oikeusasiamiehen puoleen sekä oikeus kirjoittaa unionin toimielimille ja neuvoa-antaville elimille jollakin unionin kielellä ja saada näiltä vastaus samalla kielellä.
3. Näitä oikeuksia käytetään tässä perustuslaissa määritellyin edellytyksin ja rajoituksin ja sen soveltamista koskevia määräyksiä noudattaen.

III OSASTO: Unionin toimivalta

8 artikla: Perusperiaatteet

1. Unionin toimivallan jakoa ja käyttöä määräävät toimivallan siirtymisen periaate, toissijaisuusperiaate, suhteellisuusperiaate sekä vilpittömän yhteistyön periaate.
2. Toimivallan siirtymisen periaatteen mukaisesti unioni toimii sille perustuslaissa annetun toimivallan rajoissa perustuslaissa asetettujen tavoitteiden toteuttamiseksi. Toimivalta, jota perustuslaissa ei ole annettu unionille, kuuluu jäsenvaltioille.
3. Toissijaisuusperiaatteen mukaisesti unioni toimii aloilla, jotka eivät kuulu sen yksinomaiseen toimivaltaan, ainoastaan jos ja siltä osin kuin jäsenvaltiot eivät voi riittävällä tavalla saavuttaa suunnitellun toiminnan tavoitteita ja ne voidaan toiminnan laajuuden tai vaikutusten vuoksi saavuttaa paremmin unionin tasolla.
4. Suhteellisuusperiaatteen mukaisesti unionin toiminnan sisältö ja muoto eivät saa ylittää sitä, mikä on tarpeen perustuslain tavoitteiden saavuttamiseksi.
5. Vilpittömän yhteistyön periaatteen mukaisesti unioni ja jäsenvaltiot kunnioittavat ja avustavat toisiaan perustuslaista johtuvien tehtävien täyttämässä.

9 artikla: Perusperiaatteiden soveltaminen

1. Perustuslaki ja lainsäädäntö, jonka unionin toimielimet hyväksyvät käyttäessään unionille perustuslaissa annettua toimivaltaa, ovat ensisijaisia jäsenvaltioiden lainsäädäntöön nähden.

2. Unionin muuta kuin yksinomaista toimivaltaa käyttäessään toimielimet soveltavat toissijaisuusperiaatetta perustuslain liitteenä olevan toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteita koskevan pöytäkirjan mukaisesti. Pöytäkirjassa määrätty menettely antaa jäsenvaltioiden kansallisille parlamenteille mahdollisuuden valvoa toissijaisuusperiaatteen noudattamista.¹
3. Unionin toimivaltaa käyttäessään toimielimet soveltavat suhteellisuusperiaatetta saman pöytäkirjan mukaisesti.
4. Jäsenvaltioiden on toteutettava kaikki yleis- tai erityistoimenpiteet, jotka ovat aiheellisia perustuslaista tai unionin toimielinten säädöksistä johtuvien velvoitteiden täyttämisen varmistamiseksi.
5. Vilpittömän yhteistyön periaatteen mukaisesti jäsenvaltioiden on helpotettava unionin tehtävän täyttämistä ja niiden on pidätyttävä kaikista toimenpiteistä, jotka voisivat vaarantaa perustuslain päämäärien toteutumisen. Unioni toimii vilpittömästi jäsenvaltioihin nähden.
6. Unioni kunnioittaa jäsenvaltioidensa kansallista identiteettiä, joka liittyy niiden perusrakenteeseen ja valtion olennaisiin tehtäviin, ja erityisesti valtion poliittista ja perustuslaillista rakennetta, mukaan lukien hallinnon organisointi kansallisella, alueellisella ja paikallistasolla.

10 artikla: Toimivaltuudet

1. Kun perustuslaissa annetaan unionille yksinomainen toimivalta tietyllä alalla, ainoastaan unioni voi toimia lainsäätäjänä ja hyväksyä oikeudellisesti velvoittavia säädöksiä, kun taas jäsenvaltioilta edellytetään tätä varten unionin antamaa valtuutusta.

¹ Pöytäkirjasta jaetaan lähiaikoina uusi versio.

2. Kun perustuslaissa annetaan unionille ja jäsenvaltioille jaettu toimivalta tietyllä alalla, unionilla ja jäsenvaltioilla on oikeus toimia lainsäätäjinä ja hyväksyä oikeudellisesti sitovia säädöksiä kyseisellä alalla. Jäsenvaltiot käyttävät toimivaltaansa ainoastaan jos ja siltä osin kuin unioni ei käytä omaansa.
3. Unionilla on toimivalta yhteensovittaa jäsenvaltioiden talouspolitiikat.
4. Unionilla on toimivalta määritellä ja toteuttaa yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa, johon kuuluu myös yhteisen puolustuspolitiikan asteittainen määrittely.
5. Tietyillä aloilla ja perustuslaissa määrätyn edellytyksin unionilla on toimivalta toteuttaa toimia jäsenvaltioiden toiminnan yhteensovittamiseksi, täydentämiseksi tai tukemiseksi, mutta se ei korvaa niiden toimivaltaa näillä aloilla.
6. Unioni käyttää toimivaltaansa pannakseen täytäntöön perustuslain II osassa määritellyt politiikat kunkin alan osalta annettujen perustuslain erityismääräysten mukaisesti.

11 artikla: Yksinomainen toimivalta

1. Unionilla on yksinomainen toimivalta varmistaa henkilöiden, tavaroiden, palvelujen ja pääomien vapaa liikkuvuus ja vahvistaa kilpailusäännöt sisämarkkinoilla sekä seuraavilla aloilla:
 - tulliliitto
 - yhteinen kauppapolitiikka
 - rahapolitiikka niiden jäsenvaltioiden osalta, jotka ovat ottaneet käyttöön euron
 - meren elollisten luonnonvarojen säilyttäminen yhteisen kalastuspolitiikan yhteydessä.

2. Unionilla on yksinomainen toimivalta tehdä kansainvälinen sopimus, kun sopimuksen tekemisestä säädetään unionin säädöksessä, kun se on välttämätöntä, jotta unioni voi käyttää toimivaltaansa sisäisellä tasolla, tai kun se vaikuttaa unionin sisäiseen säädökseen.

12 artikla: Jaettu toimivalta

1. Unionilla ja jäsenvaltioilla on jaettu toimivalta, kun unionille annetaan perustuslaissa toimivaltaa, joka ei koske 11 ja 15 artiklassa mainittuja aloja.
2. Unionin jaetun toimivallan laajuus määräytyy II osassa olevien määräysten perusteella.
3. Jos unioni ei ole käyttänyt tai lakkaa käyttämästä toimivaltaansa jaettuun toimivaltaan kuuluvalla alalla, jäsenvaltiot voivat käyttää omaa toimivaltaansa.
4. Unionin ja jäsenvaltioiden jaettua toimivaltaa sovelletaan pääasiassa seuraaviin aloihin:
 - sisämarkkinat
 - vapauten, turvallisuuden ja oikeuteen perustuva alue
 - maatalous ja kalastus
 - liikenne
 - Euroopan laajuiset verkot
 - energia
 - sosiaalipolitiikka
 - taloudellinen ja sosiaalinen yhteenkuuluvuus
 - ympäristö
 - kansanterveys, ja
 - kuluttajansuoja.

5. Tutkimuksen, teknologisen kehityksen ja avaruuden aloilla unionilla on toimivalta toteuttaa toimia, erityisesti panna täytäntöön ohjelmia, ilman että tämän toimivallan käyttäminen voisi estää jäsenvaltioita käyttämästä omaa toimivaltaansa.
6. Kehitysyhteistyön ja humanitaarisen avun aloilla unionilla on toimivalta ryhtyä toimiin ja harjoittaa yhteistä politiikkaa ilman, että tämän toimivallan käyttäminen voisi estää jäsenvaltioita käyttämästä omaa toimivaltaansa.

13 artikla: Talouspolitiikkojen yhteensovittaminen

1. Unioni sovittaa yhteen jäsenvaltioiden talouspolitiikat muun muassa laatimalla näiden politiikkojen laajat suuntaviivat.
2. Jäsenvaltiot harjoittavat talouspolitiikkaansa ottaen huomioon yhteisen edun unionin tavoitteiden toteuttamisen edistämiseksi.
3. Euron käyttöön ottaneisiin jäsenvaltioihin sovelletaan erityissääntöjä.

14 artikla: Yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka

Jäsenvaltiot tukevat aktiivisesti ja varauksetta unionin yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa uskollisuuden ja keskinäisen yhteisvastuun hengessä. Ne pidättyvät kaikista toimista, jotka ovat unionin etujen vastaisia tai saattavat heikentää sen tehokkuutta.

15 artikla: Tukialat

1. Unioni voi toteuttaa yhteensovittamista koskevia toimia, täydentäviä toimia ja tukitoimia. Kyseisen toimivallan laajuus määräytyy II osassa olevien määräysten perusteella.

2. Tukialat ovat seuraavat:
 - työllisyys
 - teollisuus
 - koulutus, ammatillinen koulutus ja nuoriso
 - kulttuuri
 - urheilu
 - katastrofeilta suojautuminen.
3. Jäsenvaltiot sovittavat unionissa yhteen kansalliset työllisyyspolitiikkansa.
4. Oikeudellisesti velvoittaviin säädöksiin, jotka unioni antaa edellä mainittuja aloja koskevien II osassa olevien erityismääräysten perusteella, ei voi kuulua jäsenvaltioiden lakien ja asetusten yhdenmukaistamista.

16 artikla: Joustolauseke

1. Jos käy ilmi, että tässä perustuslaissa asetetun tavoitteen saavuttamiseksi tarvitaan unionin toimintaa II osassa määritellyillä politiikan aloilla eikä perustuslaissa ole määräyksiä tähän tarvittavista valtuuksista, neuvosto antaa aiheelliset säännökset yksimielisesti komission ehdotuksesta ja Euroopan parlamentin puoltavan lausunnon saatuaan.
2. Edellä 9 artiklassa tarkoitetun toissijaisuusperiaatteen valvomista koskevan menettelyn yhteydessä komissio tiedottaa tämän artiklan perusteella tehdyistä ehdotuksista jäsenvaltioiden kansallisille parlamenteille.
3. Tämän artiklan perusteella annettuihin säännöksiin ei voi kuulua jäsenvaltioiden lakien ja asetusten yhdenmukaistamista niissä tapauksissa, joissa se ei perustuslain mukaan ole sallittua.

ARTIKLOJEN SELITYKSET**I ja II OSASTO****1 artikla:**

Tällä artiklalla perustetaan unioni ja kuvaillaan sen peruspiirteitä. Täysistunnossa esitettyjen pyyntöjen mukaisesti ehdotetulla muotoilulla pyritään tuomaan esiin riittävän selvästi ja perustuslailliselle sopimukselle sopivin sanamuodoin unionin kaksi ulottuvuutta: se on sekä Euroopan valtioiden unioni että Euroopan kansojen unioni.

Koska asia on poliittisesti olennaisen tärkeä, katsottiin, että ensimmäisessä artiklassa on syytä korostaa, että unioni kunnioittaa jäsenvaltioiden kansallista identiteettiä; 9 artiklan 6 kohdassa kehitellään tiettyjä kansallisen identiteetin osia, jotka on otettava huomioon oikeudellisessa mielessä erityisesti silloin, kun unioni käyttää toimivaltaa.

Samoin päädyttiin siihen, että on syytä tuoda esiin jo ensimmäisessä artiklassa unioniin kuulumisen edellytykset. Uusien jäsenvaltioiden liittymismenettelyistä, oikeuksien pidättämisestä ja unionista eroamisesta on puolestaan tarkoitus antaa määräyksiä X osastossa.

2 artikla:

Tässä artiklassa keskitytään olennaiseen eli luetellaan lyhyesti Euroopan keskeiset arvot. Tämä on sitäkin perustellumpaa, jos olemassa oleva selvä vaara siitä, että jokin jäsenvaltio rikkoo vakavalla tavalla jotain näistä arvoista, riittäisi perusteeksi sille, että aloitetaan ennakkovaroitustoimet tai seuraamustoimet (ks. alustavan sopimusluonnoksen 45 artikla, jossa on viitattu EU-sopimuksen 7 artiklaan) kyseistä jäsenvaltiota vastaan. Näin olisi jopa sellaisessa tapauksessa, että rikkominen tapahtuisi jäsenvaltion omalla toimivalta-alalla (joka ei siis kuulu unionin oikeuden alaan). Tähän artiklaan voidaan näin ollen sisällyttää vain kaikkein olennaisimmat arvot, jotka täyttävät kaksi ehtoa. Niiden on oltava niin perustavanlaatuisia, että ne kuuluvat sellaisen yhteiskunnan keskeisiin arvoihin, jossa vallitsee rauha, suvaitsevaisuus, oikeudenmukaisuus ja yhteisvastuullisuus. Toisaalta niillä on oltava selkeä ja kiistaton oikeudellinen sisältö niin, että jäsenvaltioille ovat selviä niistä johtuvat velvoitteet, joiden noudattamatta jättämisestä aiheutuu seuraamuksia.

Tämä ei luonnollisestikaan estä sitä, etteikö perustuslaissa voitaisi mainita muissakin kohdissa joitain muita, yksityiskohtaisempia seikkoja, jotka kuuluvat unionin "etiikkaan". Näin voitaisiin tehdä esimerkiksi johdanto-osassa, unionin yleisiä tavoitteita käsittelevässä 3 artiklassa, perusoikeuskirjassa (jota ei kuitenkaan sovelleta pelkästään jäsenvaltioille kuuluviin toimiin, toisin kuin tätä artiklaa), demokratian toteutumista unionissa käsittelevässä VI osastossa tai eri politiikkojen erityistavoitteita koskevissa määräyksissä.

3 artikla:

Tämän artiklan perusajatuksena on tuoda esiin ne *yleiset* tavoitteet, jotka oikeuttavat laajalaisemmin unionin olemassaolon ja sen toiminnan kansalaistensa hyväksi. Tarkoituksena ei ole luetella niitä erityistavoitteita, joita unionin eri politiikoilla on, vaan ne esitetään sopimuksen toisessa osassa.

On huomattava, että tällä artiklalla ja 2 artiklalla on yksi perustavanlaatuinen ero: 2 artiklassa vahvistetaan ne perusarvot, joiden pohjalta Euroopan kansat voivat tuntea kuuluvansa samaan "liittoon", 3 artiklassa taas esitetään ne päätavoitteet, joiden vuoksi unioni on olemassa ja käyttää tiettyä yhteistä valtaa Euroopan tasolla.

4 artikla:

Työryhmä 3:n suosituksen (CONV 305/02) mukaisesti tässä artiklassa vahvistetaan unionin oikeushenkilöllisyys.

Unionin oikeuskelpoisuutta (ks. EY-sopimuksen 282 artikla) koskeva artikla esitetään asian hyvin teknisestä luonteesta johtuen perustuslaillisen sopimuksen toisessa osassa.

5 artikla:

Tässä artiklaluonnoksessa on otettu huomioon työryhmä 2:n (CONV 354/02) kaksi keskeistä suositusta: perusoikeuskirja sisällytetään perustuslakiin muodossa, joka tekee siitä oikeudellisesti sitovan ja antaa sille perustuslain kaltaisen aseman, ja toisaalta mahdollistetaan unionin liittyminen Euroopan ihmisoikeusyleissopimukseen.

Sen osalta, miten perusoikeuskirja sisällytetään perustuslakiin päädyttiin seuraavaan: perusoikeuskirjan teksti sisällytetään kokonaisuudessaan (mukaan lukien kaikki ne muutokset, jotka työryhmä 2 on esittänyt loppuraportissaan) perustuslain erilliseen toiseen osaan tai perustuslakiin liitettävään pöytäkirjaan. Näin siitä tulee oikeudellisesti täysin sitova ja siihen voidaan soveltaa perustuslain mahdollista tulevaa muuttamista koskevia yleisiä sääntöjä. Näin menettelemällä voidaan lisäksi säilyttää perusoikeuskirjan rakenne muuttumattomana eikä perustuslain ensimmäistä osaa laajenneta liikaa. Perusoikeuskirjan mainitseminen perustuslain ensimmäisissä artikloissa korostaa samalla sen perustuslain kaltaista asemaa.

Saman artiklan 2 kohdan oikeusperusta mahdollistaa sen, että unioni voi liittyä Euroopan ihmisoikeusyleissopimukseen, ja siinä määrätään nimenomaisesti, että liittyminen ei saa aiheuttaa muutoksia unionin ja jäsenvaltioiden väliseen toimivaltajakoon, kuten työryhmä 2 suosittikin. Euroopan ihmisoikeusyleissopimuksen mainitseminen tässä kohdassa johtuu siitä, että yhteisöjen tuomioistuin totesi vuonna 1996 antamassaan lausunnossa, että yhteisöllä ei ole toimivaltaa liittyä kyseiseen yleissopimukseen sen sisältämien tiettyjen näkökohtien vuoksi. Tämän kohdan tarkoituksena ei ole sulkea pois unionin mahdollisuutta liittyä muihin kansainvälisiin ihmisoikeusyleissopimuksiin sopimuksen toisessa osassa määritellyn toimivallan perusteella.

Artiklan 3 kohdassa, jossa on otettu huomioon EU-sopimuksen nykyinen 6 artiklan 2 kohta, pyritään tuomaan selkeästi esiin se, että perusoikeuskirjan lisäksi unionin oikeudessa on muitakin perusoikeuksia, jotka ovat sen yleisiä periaatteita ja jotka sisältyvät joko Euroopan ihmisoikeusyleissopimukseen tai jäsenvaltioiden yhteiseen valtiosääntöperinteeseen. Kuten useat valmistelukunnan jäsenet ovat työryhmässä 2 (ks. loppuraportin s. 9 ja 10, CONV 354/02) ja täysistunnossa huomauttaneet, tämän määräyksen tarkoituksena on selventää, että perusoikeuskirjan sisällyttäminen perustuslakiin ei estä tuomioistuinta viittaamasta näihin kahteen lähteeseen tunnustaakseen muita perusoikeuksia, jotka voivat olla peräisin Euroopan ihmisoikeusyleissopimuksen ja yhteisen valtiosääntöperinteen mahdollisesta myöhemmästä kehittämisestä. Tämä on perinnäisen valtiosääntöoikeuden mukaista, jossa ei koskaan pidetä tyhjentävinä perustuslaeissa lueteltuja perusoikeuksia, vaan otetaan huomioon se, että yhteiskunnan kehittyessä myös täydentäviä oikeuksia on kehitettävä lainsäädännöllisesti.

6 artikla:

Tässä artiklassa toistetaan muutoksitta EY-sopimuksen nykyisen 12 artiklan sisältö, jossa kielletään kaikenlainen kansalaisuuteen perustuva syrjintä. Nykyisen EY-sopimuksen ja perusoikeuskirjan rakennetta noudattaen syrjintäkielto on otettu erilliseen artiklaan eikä osaksi unionin kansalaisuutta koskevia määräyksiä. Koska tämä kysymys on erittäin tärkeä unionin lainsäädännön kehittämisen kannalta, tämä määräys on sijoitettava perustuslain ensimmäiseen osaan. Kansalaisuuteen perustuvan syrjinnän kieltämistä koskevien määräysten oikeusperusta (ks. EY-sopimuksen nykyinen 12 artiklan 2 kohta) on tarkoitus sisällyttää perussopimuksen toiseen osaan. Samoin toimitaan nykyisen 13 artiklan suhteen, jossa annetaan oikeusperusta eräiden muiden syrjinnän muotojen kieltämiselle.

7 artikla:

Unionin kansalaisuuden määritelmä, joka annetaan ensimmäisessä kohdassa, noudattelee nykyisen EY-sopimuksen vastaavaa määritelmää. Tässä kohdassa vahvistetaan lisäksi kaikkien kansalaisten ja kaikkien Euroopan kansalaisten yhdenvertaisuuden periaate.

Kansalaisten oikeuksia koskevassa 2 kohdassa luetellaan kaikki oikeudet, jotka ovat nykyisellään EY-sopimuksen kansalaisuutta koskevassa osassa. Oikeus saada tutustua toimielinten asiakirjoihin, josta määrätään EY-sopimuksen nykyisessä 255 artiklassa, on tarkoitus sisällyttää perustuslain "demokratian toteutuminen unionissa" -osastoon tai "toimielimet" -osastoon. Samoin voitaisiin menetellä perusoikeuskirjassa vahvistetun, hyvään hallintoon liittyvän oikeuden suhteen (41 artikla), sillä perusoikeuskirjan mukaan tämä oikeus kuuluu "jokaiselle".

Näiden oikeuksien käytön edellytyksiä ja rajoituksia koskevat yksityiskohtaisemmat määräykset ja oikeusperustat (ks. EY-sopimuksen 18 artiklan 2 kohta, 19 artiklan 1 ja 2 kohta (toinen virke), 20 artiklan toinen virke, 194 ja 195 artikla) on tarkoitus sijoittaa perussopimuksen toiseen osaan. Samoin meneteltäisiin EY-sopimuksen nykyisen 22 artiklan määräyksen suhteen, joka koskee kansalaisten oikeuksien mahdollista myöhempää täydentämistä.

III OSASTO

1. Nizzan Eurooppa-neuvosto pyysi, että valmistelukunta tutkisi, "kuinka Euroopan unionin ja jäsenvaltioiden välinen toimivallan jako voidaan tarkentaa toissijaisuusperiaatteen mukaisesti ja kuinka sen noudattamista voidaan valvoa." Laekenin Eurooppa-neuvosto puolestaan pyysi, että valmistelukunta tarkastelisi, "kuinka toimivallanjaosta voidaan tehdä avoimempi", "onko syytä jakaa toimivaltuuksia uudelleen" ja "miten voidaan taata uuden toimivaltajaon säilyminen ja samaan aikaan valvoa sitä, ettei unionin jatkuva kehittyminen pysähdy".
2. Näistä kysymyksistä keskusteltiin täysistunnossa ja työryhmissä. Keskustelujen pohjalta puheenjohtajisto on laatinut artiklaehdotuksia, joiden tarkoituksena on erityisesti:
 - a) Määritellä selkeästi perusperiaatteet, jotka koskevat unionin ja jäsenvaltioiden toimivallan jakoa ja unionin toimivallan täytäntöönpanoa (sekä näiden periaatteiden soveltamista koskevia sääntöjä).
 - b) Määritellä unionin toimivallan eri luokat. Keskeinen peruste näiden luokkien määrittelyssä oli unionille annetun lainsäädäntävallan laajuus jäsenvaltioiden toimivaltaan nähden sen mukaan, onko toimivalta annettu yksinomaan unionille (yksinomainen toimivalta), onko se jaettu unionin ja jäsenvaltioiden kesken (jaettu toimivalta) vai kuuluuko se edelleen jäsenvaltioille (tukialat).
 - c) Ilmoittaa kuhunkin toimivaltaluokkaan kuuluvat alat. Jaettuun toimivaltaan kuuluvien alojen luettelo ei ole tyhjentävä, koska valmistelukunta on toivonut, ettei laadittaisi liian jäykkää toimivaltaluetteloa. Viittaamalla 12 artiklassa "pääasiallisiin aloihin" vältetään määrittelemästä yksityiskohtaisesti kutakin jaetun toimivallan alaa. Tarkka määritelmä samoin kuin kunkin alan laajuus käy ilmi II osan asiaa koskevista määräyksistä.

- d) Ottaa monien valmistelukunnan jäsenten toivomuksesta mukaan määräys, joka mahdollistaa tietyn jouston ja antaa näin unionille mahdollisuuden vastata odottamattomiin tilanteisiin. Mutta joustavuus rajoittuu aloihin, jotka on jo täsmennetty II osassa. Määräyksessä edellytetään, että jäsenvaltioiden kansallisille parlamenteille ilmoitetaan selvästi joka kerta, kun komissio ehdottaa joustavuuslausekkeen käyttämistä.

3. Näiden yleisten näkökohtien jälkeen puheenjohtajisto pyytää valmistelukuntaa tarkastelemaan seuraavia seikkoja:

1. Perusperiaatteiden määrittely ja soveltaminen (8 ja 9 artikla)

- 8 artiklassa luetellaan ja määritellään selvästi ja nimenomaisesti perusperiaatteet, jotka koskevat toimivallan jakoa ja käyttöä.
- 9 artiklassa on joitakin kyseisten periaatteiden soveltamista koskevia sääntöjä. Lisäämällä viittaus kansallisten parlamenttien asemaan pyritään korostamaan niiden merkitystä toissijaisuusperiaatteen noudattamisen valvonnassa Méndez de Vigon johtaman työryhmän päätelmien mukaisesti. Puheenjohtajiston täysistunnon pohjalta tekemät päätelmät työryhmän suosituksista otetaan toissijaisuusperiaatteen ja suhteellisuusperiaatteen soveltamista koskevaan pöytäkirjaan.
- Tässä artiklassa toistetaan myös jo nykyään olemassa oleva periaate, jonka mukaan jäsenvaltiot panevat täytäntöön unionin oikeuden.
- 6 kohdassa, jonka mukaan unioni kunnioittaa jäsenvaltioiden kansallista identiteettiä, kehitellään perustuslain 1 artiklassa mainittua periaatetta.

2. Toimivaltaluokat (10 artikla)

- Artiklassa luetellaan unionin toimivallan eri luokat ja luonnehditaan niitä. Samalla ilmoitetaan kunkin luokan osalta, mitkä ovat seuraukset jäsenvaltioiden toimivallalle, kun unioni käyttää toimivaltaansa.
- Yhteisestä ulko- ja turvallisuuspolitiikasta ja jäsenvaltioiden talouspolitiikkojen koordinoinnista on erilliset kohdat, jotta otettaisiin huomioon unionin toimivallan erityisluonne näillä aloilla.

3. Yksinomainen toimivalta (11 artikla)

- 1 kohdassa oleva unionin yksinomaiseen toimivaltaan kuuluvien perustuslain alojen luettelo menee nykytilannetta pitemmälle, sillä se käsittää koko yhteisen kauppapolitiikan. Näin otetaan huomioon Dehaenen työryhmän päätelmä, jonka mukaan Nizzan sopimuksen 133 artiklan 6 kohta olisi poistettava.
- artiklan 2 kohta vastaa yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytäntöä, joka koskee unionin yksinomaista toimivaltaa tehdä kansainvälisiä sopimuksia.

4. Jaettu toimivalta (12 artikla)

- Jaetun toimivallan piiriin kuuluvat alat tunnistaa siitä, etteivät ne kuulu unionin yksinomaisen toimivallan aloihin eivätkä tukialoihin. Perustuslain II osan 2 kohdassa olevan viittauksen tarkoituksena on viitata II osan erityismääräyksiin, joissa määritellään unionin toimivallan laajuus ja intensiteetti kullakin alalla.
- Energian sisällyttäminen jaetun toimivallan aloihin edellyttää, että perustuslain II osaan luodaan erityinen oikeusperusta tätä alaa varten, koska nykyisissä perussopimuksissa ei ole tällaista oikeusperustaa (tällä hetkellä energia-alaa koskevien säädösten oikeusperustana on 308 artikla).
- Kehitysyhteistyö sekä tutkimus ja teknologian kehittäminen (johon on lisätty avaruus) ovat eri kohdissa, jotta olisi selvää, että jäsenvaltiot säilyttävät toimivaltansa näillä aloilla vaikka unioni käyttäisikin toimivaltaansa täysimääräisesti. Unionin kehitysyhteistyö- ja tutkimusohjelmien mittavuudesta huolimatta perustuslakiin ei sisälly kansallisten ohjelmien lopettamista.

5. Talouspolitiikkojen yhteensovittaminen (13 artikla)

Vaikka rahapolitiikka euron käyttöön ottaneiden jäsenvaltioiden osalta kuuluukin unionin yksinomaiseen toimivaltaan, jäsenvaltioiden talouspolitiikat kuuluvat jatkossakin jäsenvaltioiden toimivaltaan Klaus Hänschin työryhmän päätelmien mukaisesti.

Tällä alalla unionin toimivaltaan kuuluu kansallisten politiikkojen yhteensovittaminen. Tämän yhteensovittamisen merkitys huomioon ottaen puheenjohtajisto katsoo, että se ansaitsee erillisen artiklan.

6. Yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka (14 artikla)

Tämän artiklan tarkoituksena on tarkentaa jäsenvaltioiden erityiset velvoitteet niiden käyttäessä toimivaltaansa tällä alalla.

7. Tukialat (15 artikla)

- Samoin kuin jaetun toimivallan osalta II osassa olevan viittauksen tarkoituksena on tarkentaa, että unionin toimivallan laajuus ja intensiteetti kullakin alalla määritellään II osan erityismääräyksissä, ja varmistaa, ettei nykyinen tilanne muutu, lukuun ottamatta tapauksia, joiden osalta valmistelukunta erikseen niin päättää.
- Urheilun ja katastrofeilta suojautumisen sisällyttäminen tukialoihin perustuu Henning Christophersenin työryhmän päätelmiin, ja se edellyttää, että perustuslain II osaan luodaan erityinen oikeusperusta näitä kahta alaa varten, koska nykyisissä perussopimuksissa ei ole tällaista oikeusperustaa (tällä hetkellä pelastuspalvelualaa koskevien säädösten oikeusperustana on 308 artikla).

8. Joustolauseke (16 artikla)

- Koska valmistelukunta on pyytänyt varmistamaan, että tämän määräyksen täytäntöönpanossa otetaan huomioon perustuslaissa unionille annetun toimivallan rajat, 1 kohdassa tarkennetaan, että tätä määräystä voidaan käyttää vain "II osassa määriteltyjen politiikkojen puitteissa".
- Tähän yhteyteen ehdotetaan Euroopan parlamentin hyväksyntämenettelyä (Giuliano Amaton työryhmän päätelmistä poiketen; työryhmän mukaan säädösten antamisessa olisi pääsääntöisesti noudatettava yhteispäätösmenettelyä ja puoltavaa lausuntoa käytettäisiin ainoastaan kansainvälisten sopimusten tekemisen yhteydessä) ja yksimielisyyttä neuvoston ratkaisujen osalta.
Määräenemmistökysymystä voitaisiin tarkastella tätä asiaa koskevassa valmistelukunnan yleiskeskustelussa. Ehdotetun menettelyn tarkoituksena on rajoittaa määräyksen käyttöä mutta samalla tehdä menettelystä nopea silloin kun sen käyttö on tarpeen.
- 2 kohdan tarkoituksena on ottaa huomioon Íñigo Méndez de Vigon työryhmän ehdotukset.

- 3 kohdan tarkoituksena on sisällyttää perustuslakiin joustavuuslausekkeen soveltamisalaa rajaava määräys, joka vastaa yhteisöjen tuomioistuimen nykyistä oikeuskäytäntöä.
-